

Dricksvatten från Vättern

– till åtta kommuner i Örebro län

DRICKSVATTEN

Dricksvatten är en resurs vi människor ofta tar för given. Vattnet tas antingen från sjöar och åar eller från grundvatten. Vanligtvis behöver vattnet renas i flera steg, innan det till slut hamnar i våra kranar.

Samma vattenmolekyler snurrar ständigt runt i vattnets kretslopp – och det vatten vi dricker idag har dinosaurierna en gång druckit.

Titel: Dricksvatten från Vättern – till åtta kommuner i Örebro län

Kartbild: Lantmäteriet, övriga bilder Mostphotos

Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län

Tryck: Danagård Litho, Ödeshög, 2017

Majoriteten av Örebro läns kommuner har, eller riskerar att få, problem med sitt dricksvatten. Kommunerna saknar även reservvatten. Påverkan från klimatet och städernas utbredning gör också att vi står inför allvarliga utmaningar. Inte minst när det gäller vårt dricksvatten. Åtta kommuner i Örebro län har därför gått samman för att hitta en lösning. Efter att många olika alternativ undersökts har man nu funnit en tänkbar lösning – Vättern.

Kommunerna Askersund, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekeberg, Lindesberg, Nora och Örebro deltar i arbetet som samordnas av Länsstyrelsen i Örebro län. Deras vision är att de barn som föds idag ska kunna dricka vatten från Vättern på sin trettonårsdag.

Vättern – en djup och klar sjö

Släpp ner ett fiskedrag och följ med ögat hur det sakta dalar sjutton meter och försvinner i djupet – så klart är Vätterns vatten. Vättern är en av Sveriges djupaste och klaraste sjöar och sträcker sig från Askersund i norr till Jönköping i söder.

Vätterns stora vattenmängd ger en bra och stabil vattenkvalitet, vilket i sin tur ger en hög säkerhet mot föroreningar som skulle kunna hamna i sjön. Omsättningen av vattnet i Vättern är mellan 60–70 år. Så lång tid tar det för allt vatten i sjön att bytas ut.

Vätterns goda vattenkvalitet gör sjön mycket lämplig som huvudvattentäkt till kommunerna i Örebro län. Askersunds kommun tar redan sitt dricksvatten från Vättern, men ingår också i det gemensamma arbete som pågår i länet.

Vättern

Maxdjup: 128 meter

Medeldjup: 40 meter

Siktdjup: 7,5–17,5 meter

”

Vattennivåerna var mycket låga i de sjöar som förser Svartån med vatten. Svartån i sin tur förser kommunen med dricksvatten. Vi uppmanade invånarna att spara på vattnet. Tyvärr tror jag vi kommer att få se mer av detta i framtiden. Vi kan inte räkna med att vi får den nederbörd vi är vana vid.”

Björn Sundin
kommunalråd, Örebro kommun

Klimatet och andra faktorer som påverkar dricksvattnet

Klimatförändringar, förtätade städer och läckage från jord- och skogsbruk är några faktorer som vi vet påverkar vårt vatten och som kommunerna behöver ha beredskap för.

Klimatet förändras, vare sig vi vill eller inte och oavsett vad det beror på. Temperaturen förväntas stiga och föra med sig både ett varmare och ett mer oberäkneligt klimat. Vi riskerar att få mer extrema förhållanden, med både översvämningar och långa perioder utan nederbörd. Flera av länets kommuner har redan upplevt perioder med risk för vattenbrist. Hösten och vintern 2016/2017 behövde Hallsberg, Kumla och Örebro kommun ha beredskap för eventuellt kommande vattenbrist på grund av uteblivna höstregn.

Jord- och skogsbruk bidrar till en levande landsbygd och öppna landskap, men bidrar också till att föroreningar sprids till våra vatten. Svartån, som försörjer Lekeberg och Örebro med råvatten, har sedan länge problem med påverkan från jordbruk och även från avlopp.

Örebro kommun är en av de kommuner i Sverige där byggandet är som störst. Det ställer krav på bostäder och infrastruktur där el, värme och vatten är fundamentala byggstenar. Den expansiva utvecklingen behöver också mötas med långsiktigt hållbara lösningar.

Bergtunnel

Från Vättern till Hallsberg

37 kilometer lång

3,5–4 meter i diameter

Fyra mil lång bergtunnel och ett nytt vattenverk

Vättern ligger högre än Närke-slätten, Hjälmaren och Mälaren. Mellan Vättern och Närke-slätten finns dock en höjdrygg som ligger ännu högre. En borrad bergtunnel har efter flertalet tekniska utredningar visat sig vara den bästa lösningen för vattnets infrastruktur.

En bergtunnel är en säker och klimatsmart lösning med lång livslängd. Tunneln skulle sträcka sig knappt fyra mil genom en kärna av i huvudsak granit. Provbörningar har visat att berget är hårt och stabilt. Bergtunnelns naturliga självfall gör att vattnet inte behöver pumpas över höjdryggen. Den förhållandevis höga investeringskostnaden kompenseras därmed av låga driftskostnader. Kapaciteten i tunneln räcker för att försörja fler än hela länets nuvarande befolkning.

Om planerna blir verklighet byggs ett nytt vattenverk utanför Hallsberg. Vattnet transporteras sedan vidare i länet via vattenledningar. Några av de nuvarande vattentäkterna kommer att finnas kvar och fylla en viktig funktion som reservvatten. På så vis får kommunerna det robusta system som saknas idag.

”

Det är viktigt att vi hittar en hållbar vattenförsörjning för framtida Kumlabor. Jag tror Vättern är den lösningen. Den situation vi och andra kommuner har idag är inte långsiktigt hållbar med de klimatförändringar och annan påverkan som vi ser.”

*Katarina Hansson
kommunalråd, Kumla kommun*

Vad kommer det att kosta?

Vad kommer allt att kosta – tillstånd, bergtunnel, vattenverk, och ledningar? Enligt beräkningar blir den totala kostnaden omkring tre miljarder. Det innebär ungefär 100 kronor i månaden för en villa med normal förbrukning.

Vad kostar det att göra ingenting, att se tiden an? Det vet vi inte, men vi vet att nuvarande dricksvattenförsörjning inte är långsiktigt hållbar. Vi vet att klimatet förändras och kommer att fortsätta så. Vi vet också att vi har ett ansvar gentemot framtida generationer – att se till att de har en säkrad dricksvattenförsörjning.

Ett långsiktigt arbete

Arbetet med att utreda möjligheten att ta dricksvatten från Vättern har pågått sedan 2008. Om kommunernas vision ska bli verklighet krävs ett antal steg på vägen. Det är med andra ord ett långsiktigt arbete, där varje steg utreds noggrant.

Under 2017 kommer deltagande kommuner att ta ställning till om de ska bilda ett gemensamt bolag som ska driva arbetet vidare. Sedan startar en formell process med bolagsbildning och att ansöka om tillstånd. Det kommer att krävas miljökonsekvensbeskrivningar och tillståndsansökan till mark- och miljödomstolen, där påverkan på miljön och allmänna intressen synas. Därefter ska tunnlar, vattenverk och ledningar byggas och driftsättas. Kommunernas mål är att visionen blir verklighet år 2030 och att vattenförsörjningen för framtida kommuninvånare då är säkrad.

Vätternvattenprojektet

Kommunernas arbete med att ta vatten från Vättern går idag under namnet Vätternvattenprojektet. Projektet leds av en styrgrupp som består av kommunalråd från respektive kommun med länsrådet som sammankallande. Därtill finns en arbetsgrupp med sakkunniga tjänstemän från kommunerna och Länsstyrelsen. Fram till bolagsbildning finansieras projektet i huvudsak av deltagande kommuner. Fördelning av kostnader mellan kommunerna baseras på befolkningsmängd.

Vill du veta mer?

Då kan du besöka Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/orebro/vatternvattenprojektet.

Du kan också besöka någon av de deltagande kommunernas webbplatser.

Deltagande kommuner:

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro